

Горбачов Антон Володимирович
Логовський Ігор Миколайович

Китайська ініціатива «Один пояс – один шлях» як інструмент трансрегіональної інтеграції на регіональні порядки Азії та Африки

УДК 327.5

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616>.

2026-1.31

Стаття поширюється на умовах відкритої ліцензії CC BY 4.0

Горбачов Антон Володимирович
кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин
і політичної філософії
Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин
Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця
просп. Науки, 9А, Харків, Україна
ORCID: 0000-0002-8200-6515

Логовський Ігор Миколайович
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин
і політичної філософії
Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин
Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця
просп. Науки, 9А, Харків, Україна
ORCID: 0000-0002-3975-9503

Вступ. Китайська ініціатива «Один пояс – один шлях» (Belt and Road Initiative – BRI), офіційно проголошена у 2013 році, трансформувалася з регіонального інфраструктурного проєкту на один із найбільш амбітних геоекономічних та геополітичних проєктів сучасності. Сьогодні BRI виступає не просто як сукупність інвестиційних програм, а як потужний інструмент переформатування регіональних порядків, особливо в Азії та Африці, де історично переплітаються інтереси глобальних та регіональних гравців.

Актуальність дослідження зумовлена кількома факторами. По-перше, питання системного впливу BRI на політичну архітектуру регіонів, зміну балансу сил та еволюцію норм міжнародної взаємодії залишаються дискусійними. По-друге, в умовах загострення глобальної конкуренції BRI позиціонується Китаєм як альтернативна модель глобалізації, що кидає виклик усталеним західним інституціям. По-третє, різноманітність політичних режимів та рівнів розвитку в Азії та Африці зумовлює неоднакові наслідки імплементації BRI, що потребує глибокого порівняльного аналізу.

Актуальність дослідження зумовлена трансформацією китайської ініціативи «Один пояс – один шлях» (BRI) з регіонального проєкту на потужний геоекономічний інструмент, що впливає на архітектуру міжнародних відносин. В умовах загострення глобальної конкуренції BRI позиціонується як альтернативна модель глобалізації, що кидає виклик західним інституціям, особливо в Азії та Африці, де наслідки її імплементації потребують глибокого порівняльного аналізу через різноманітність політичних режимів та рівнів розвитку.

Мета статті полягає у комплексному аналізі ініціативи «Один пояс – один шлях» як інструменту трансрегіональної інтеграції та визначенні її впливу на формування і трансформацію регіональних порядків у Азії та Африці.

Методологічну основу становить поєднання системного, неореалістичного та інституційного підходів. Використано комплекс методів: системний та порівняльно-політологічний аналіз, інституційний аналіз, метод кейс-стаді, аналіз зовнішньополітичних документів та триангуляція даних.

Результати дослідження засвідчили, що BRI еволюціонує від інфраструктурного проєкту до цілісної парадигми, яка охоплює економічні, політичні та безпекові аспекти. Її концептуальне підґрунтя базується на ідеї «Спільноти спільної долі людства», а інституційна архітектура – на мережевій структурі «комплексного білатералізму» та нових фінансових механізмах. Вплив на Азію є глибоким, але диференційованим: від поглиблення стратегічного партнерства з Пакистаном до інтеграції країн Центральної Азії та політики хеджування країн АСЕАН. В Африці, де обсяг інвестицій сягнув 390 млрд доларів, проєкти BRI створюють дихотомію між можливостями подолання інфраструктурного розриву та новими формами боргової, технологічної і політичної залежності. На трансрегіональному рівні BRI стимулює формування «біполярного мультилатералізму», кидаючи виклик традиційним західним структурам та пропонуючи країнам Глобального Півдня альтернативну модель економічної взаємодії без нав'язування політичних чи культурних норм, що робить її привабливішою порівняно з традиційною моделлю глобалізації.

Ключові слова: міжнародні відносини, «Один пояс – один шлях», трансрегіональна інтеграція, регіональний порядок, Азія, Африка, геоекономіка, асиметрична взаємозалежність, глобалізація.

Мета та завдання. Метою статті є комплексний аналіз китайської ініціативи «Один пояс – один шлях» як інструменту трансрегіональної інтеграції та визначення її впливу на формування і трансформацію регіональних порядків у Азії та Африці. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних дослідницьких завдань: систематизувати теоретико-концептуальні підходи до розуміння BRI; виявити основні механізми та інструменти впливу BRI на політичні та економічні інститути країн Азії; дослідити специфіку імплементації проєктів BRI в Африці; здійснити порівняльний аналіз конфігурацій регіональних порядків; оцінити конфліктогенний потенціал та основні виклики, які створює реалізація BRI.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну базу дослідження становить поєднання системного, неореалістичного та інституційного підходів. Для вирішення поставлених завдань використовується комплекс методів: системний метод – для аналізу BRI як цілісної системи; порівняльно-політологічний метод – для виявлення спільних рис та відміннос-

тей впливу BRI в різних регіонах; інституційний аналіз – для дослідження нових фінансово-економічних інститутів; аналіз зовнішньополітичних документів та дискурсу; метод кейс-стаді – для поглибленого аналізу окремих проєктів; метод триангуляції – для поєднання кількісних та якісних даних.

Результати. Ініціатива «Один пояс – один шлях», започаткована головою КНР Сі Цзіньпіном у 2013 році, є наймасштабнішим геоекономічним проєктом Пекіна. Від самого початку вона позиціонувалася як якісно новий підхід до регіональної та трансрегіональної співпраці, що кидає виклик усталеним західним моделям глобалізації.

Концептуальне підґрунтя BRI було оформлене у 2015 році з публікацією «Плану дій щодо сприяння спільному будівництву «Економічного поясу Шовкового шляху» та «Морського Шовкового шляху XXI століття». Цей документ визначив п'ять ключових напрямів співпраці: координація політик, взаємне з'єднання інфраструктур, сприяння безперешкодній торгівлі, фінансова інтеграція та зближення народів. Саме ці п'ять напрямів заклали основу для розуміння BRI як комплексного інтеграційного механізму, що виходить за суто економічні рамки. Аналіз еволюції офіційного дискурсу свідчить про поступове розширення концепції: з'явилися поняття «Зеленого Шовкового шляху» (екологічна стійкість), «Цифрового Шовкового шляху» (цифрова інфраструктура) та «Шовкового шляху здоров'я» (співпраця у сфері охорони здоров'я) [2].

Центральним елементом ідеологічного обґрунтування BRI є концепція «Спільноти спільної долі людства», яка активно просувається китайським керівництвом як альтернативна філософія міжнародних відносин, що базується на засадах рівності, взаємної вигоди та невтручання у внутрішні справи. У рамках цієї мета-концепції формуються регіональні варіації, такі як «Китайсько-африканська спільнота спільної долі», що свідчить про намагання Пекіна адаптувати глобальне бачення до специфіки окремих регіонів. В офіційному дискурсі BRI подається як втілення «духу Шовкового шляху», що передбачає мир та співробітництво, відкритість та інклюзивність. Ця риторика покликана дистанціювати ініціативу від звинувачень у неоколоніалізмі, представляючи її як універсальну модель для країн Глобального Півдня [1].

Інституційна архітектура BRI є складною та багаторівневою. Фінансове забезпечення є критичним елементом функціонування BRI. Основними інструментами виступають державні банки розвитку Китаю (Державний банк розвитку, Експортно-імпорتنний банк), які надають пільгові кредити. Окреме місце посідають спеціалізовані фінансові інститути: Фонд Шовкового шляху (створений у 2014 році з капіталом у 40 млрд доларів) та Азійський банк інфраструктурних інвестицій (АІІВ), який виступає як багатостороння інституція. Використо-

ується широкий спектр фінансових інструментів, включаючи спеціальні кредитні лінії, двосторонні свопи національних валют, а також залучення ринків капіталу через випуск облігацій. Окремим напрямом є сприяння інтернаціоналізації китайського юаня [15].

Платформи співпраці та координації включають Форуми міжнародного співробітництва «Один пояс – один шлях» (2017 та 2019 роки), які стали ключовими майданчиками для узгодження позицій [6]. Важливу роль відіграють двосторонні механізми: станом на 2023 рік Китай підписав документи про співпрацю в рамках BRI з більш ніж 150 країнами та 30 міжнародними організаціями. Ключовою інституційною формою реалізації BRI на регіональному рівні стали економічні коридори та зони співпраці. Серед найважливіших – Китайсько-пакистанський економічний коридор (СПЕС), економічний коридор Бангладеш-Китай-Індія-М'янма, Новий континентальний міст Євразія. Ці структури слугують точками входу китайського капіталу, технологій та стандартів у регіональні економіки [13].

Концептуальна еволюція BRI демонструє перехід від відносно простої ідеї відновлення історичних торговельних шляхів до всеосяжної парадигми трансрегіональної інтеграції, яка охоплює економічні, політичні, безпекові, екологічні та гуманітарні аспекти. Також цей перехід свідчить про еволюцію м'якої сили в дискурсивну силу – новий тип впливу в міжнародних відносинах, який базується на більш прямій конвертації політичного впливу у формування спільних рішень. Надалі можна буде побачити, що саме BRI в таких процесах є їхнім джерелом і водночас існує завдяки їм.

Утім, концептуальні трансформації BRI набувають повноцінного значення лише тоді, коли розглядаються крізь призму їх практичної реалізації. Саме конкретні інфраструктурні, економічні та політичні проєкти дозволяють простежити, яким чином дискурсивна сила матеріалізується в інституційних механізмах співпраці та регіональної взаємозалежності. У цьому контексті особливо показовим є азійський напрям, де ініціатива не лише формує нові моделі інтеграції, а й трансформує баланс сил, архітектуру безпеки та характер міждержавних відносин.

Азійський континент, будучи просторовим ядром ініціативи, став головним полем апробації її інтеграційних механізмів. Вплив BRI на Азію суттєво диференціюється залежно від субрегіональної специфіки.

У Південній Азії центральним елементом впливу BRI виступає Китайсько-пакистанський економічний коридор (СПЕС), який є флагманським проєктом усієї ініціативи. СПЕС – це комплексна програма трансформації національної економіки Пакистану: станом на 2025 рік додано 8000 МВт потужностей до енергомережі, побудовано понад 1000 кіло-

метрів автострад, виведено на повну потужність порт Гвадар. Цей проєкт створює нову економічну реальність, поглиблюючи стратегічне партнерство між Ісламабадом та Пекіном [5]. Однак він же є джерелом значної регіональної напруги, оскільки Індія послідовно виступає проти СПЕС через прокладання коридору через спірну територію [8]. Таким чином, інфраструктурний проєкт безпосередньо впливає на безпековий ландшафт, посилюючи міждержавне суперництво. В інших країнах Південної Азії (Шрі-Ланка, Бангладеш, Непал) китайські інвестиції пропонують альтернативу традиційним джерелам фінансування, однак політична нестабільність та боргові проблеми можуть уповільнити розширення BRI.

У Центральній Азії вплив BRI має інший вимір. Ініціатива стала каталізатором, який допомагає країнам регіону долати «відірваність від моря» та інтегруватися в трансконтинентальні економічні мережі. Китай інвестував у регіон понад 30 мільярдів доларів, зосередившись на модернізації транспортних коридорів та енергетичній інфраструктурі. Ключовим проєктом, здатним змінити транспортну карту Євразії, є залізниця Китай–Киргизстан–Узбекистан (угода підписана у 2024 році), яка скоротить відстань до Європи на 900 кілометрів. Важливим напрямом стає «зелена» енергетика: у Казахстані реалізуються проєкти вітрової та сонячної енергетики, що формує довгострокову технологічну залежність від китайського обладнання. Країни Центральної Азії намагаються зберегти багатовекторність зовнішньої політики, балансує між Китаєм, Росією та Заходом. Проте стрімке економічне проникнення Китаю об'єктивно зміщує баланс сил у регіоні [9].

Найбільш складним є вплив BRI на регіональний порядок у Південно-Східній Азії (АСЕАН). Тут ініціатива стикається з регіональним угрупованням, яке має власну логіку інтеграції. Реакція країн АСЕАН є взірцем прагматичного пристосування: вони прагнуть максимізувати економічні вигоди, водночас намагаючись мінімізувати ризики політичної залежності. Ключовим проєктом є залізниця Китай–Лаос, яка перетворила Лаос із замкненого на суходолі на «з'єднану суходолом» країну. У М'янмі реалізуються проєкти глибоководного порту Чяукп'ю та нафтогазопроводів, які надають Китаю альтернативний шлях постачання енергоносіїв в обхід Малаккської протоки. Теоретичне осмислення впливу BRI демонструє співіснування двох парадигм: з позицій реалізму, BRI є інструментом геополітичного тиску; натомість реляційна теорія пропонує бачення BRI як інструменту формування довіри. Практика країн АСЕАН свідчить, що обидва виміри присутні одночасно: держави регіону використовують стратегію «хеджування», поглиблюючи економічну співпрацю з Китаєм, але зберігаючи безпекові зв'язки зі США [4].

Вплив BRI на регіональний порядок в Азії є глибоким, але нелінійним. Спільним знаменником є те, що BRI суттєво підвищує рівень взаємозалежності, однак ця взаємозалежність є асиметричною і несе в собі як нові можливості для розвитку, так і нові ризики для суверенітету. Другий момент – ці регіональні проєкти компенсують недоліки регіональної політики Китаю в Центральній та Південній Азії. Саме через економічну взаємодію Китай вибудовує структури та інституції для формування міждержавної політики та отримує «допуск» до регіонального простору. Приблизно 10–15 років тому вплив Китаю в цих регіонах був мінімальним – сьогодні без огляду на Китай стає неможливо проводити міжнародну економічну та політичну взаємодію.

Така сама логіка вибудовування асиметричної взаємозалежності та інституційного проникнення, яка змінила регіональний ландшафт Азії, сьогодні екстраполюється на нові географічні простори, де Китай прагне закріпити свою економічну та політичну присутність. Якщо в Центральній та Південній Азії BRI заповнював вакуум регіональної політики Пекіна, то наступним логічним етапом розширення цієї стратегії стає Африка – континент, який перетворюється на один із ключових епіцентрів реалізації ініціативи. Якщо на початковому етапі BRI сприймалася переважно як джерело фінансування інфраструктурних мегапроєктів, то сьогодні йдеться про формування якісно нової конфігурації відносин, яка охоплює економічну, політичну та безпекову сфери.

Аналіз останніх даних свідчить про безпрецедентне зростання китайської активності на Африканському континенті. За перше півріччя 2025 року обсяг транзакцій у рамках BRI в Африці сягнув 390 мільярдів доларів, що є найвищим показником серед усіх регіонів світу. Абсолютним лідером за обсягом отриманих коштів стала Нігерія (210 мільярдів доларів). Ключовим напрямком залишається енергетичний сектор: 97 мільярдів доларів були спрямовані на «зелені» енергетичні проєкти по всій Африці. Важливим трендом стає також підтримка локальної переробки: 100 мільярдів доларів інвестовано у створення переробної інфраструктури безпосередньо в Африці, що свідчить про намагання Китаю вийти за межі простої сировинної моделі [11].

Загальні масштаби китайської інфраструктурної присутності вражають: побудовано та модернізовано понад 10 000 кілометрів залізниць, майже 100 000 кілометрів автомобільних шляхів, близько 100 портів [18]. Одним із найбільш дискутованих аспектів є боргова проблематика. Дослідження вказують на те, що країни, такі як Ангола, Джибуті та Замбія, демонструють високий рівень боргової вразливості. Водночас академічний консенсус схиляється до думки, що наратив про цілеспрямовану «дипломатію боргової пастки» є спрощеним. Реальний механізм впливу є складнішим: економічний

важіль реалізується через контрактні умови, які можуть надавати китайським компаніям пріоритетний доступ до ресурсів, а також через сам «обсяг боргу», який змушує країни-позичальники враховувати інтереси кредитора [12].

Аналіз конкретних кейсів дозволяє глибше зрозуміти цю багатовимірність. Кенія є показовим прикладом як можливостей, так і ризиків. Флагманський проєкт – залізниця стандартної колії Момбаса–Найробі – став найдорожчим інфраструктурним проєктом в історії країни. Станом на червень 2024 року непогашена заборгованість становила 3,5 мільярда доларів. Однак у жовтні 2025 року Кенія здійснила першу в Африці операцію з конвертації китайських кредитів з доларів США в юані, що дозволить щорічно економити близько 215 мільйонів доларів на виплатах відсотків. Досвід Кенії ілюструє еволюцію від пасивного прийняття умов кредитування до активного управління борговим портфелем [10].

Ефіопія репрезентує альтернативну модель, засновану на активному запозиченні китайського досвіду державного капіталізму. Китайські компанії зіграли ключову роль у будівництві індустріальних парків, які стали основою економічної стратегії Аддіс-Абеби. Водночас Ефіопія зіткнулася з серйозними труднощами: масштабні інфраструктурні проєкти призвели до значного боргового навантаження та економічних дисбалансів. Джибуті посідає особливе місце завдяки унікальному геостратегічному положенню. Багатофункціональний порт Дорале перетворив Джибуті на ключові ворота для регіональної торгівлі. Однак цей розвиток супроводжується надзвичайно високим рівнем боргової залежності, яка тісно переплітається з безпековою присутністю (розміщення першої закордонної військової бази Китаю) [7].

Вплив BRI на політичні еліти африканських країн є багатограним. З одного боку, принцип невтручання у внутрішні справи надає місцевим елітам значну свободу дій та альтернативне джерело фінансування, не обтяжене політичними умовами. З іншого боку, зростаюча економічна залежність опосередковано впливає на зовнішньополітичні орієнтації. Безпекове середовище функціонування BRI в Африці зазнає дедалі більших випробувань: фіксуються численні інциденти (протести на Мадагаскарі, заворушення в Анголі, проблеми з нелегальним видобутком у ДР Конго), які висвітлюють ризики для китайського бізнесу. Ці події вказують на те, що «економічна дипломатія» може загострювати соціальну напругу там, де місцеві громади не відчують рівномірного розподілу вигод [15].

Дихотомія «залежність проти можливостей» не відображає всієї складності явища. На практиці ці два виміри співіснують та переплітаються. Китайські інвестиції створюють безпрецедентні можливості для подолання інфраструктурного

розриву, одночасно генеруючи нові форми залежності – боргової, технологічної, політичної. Кінцевий результат визначатиметься здатністю африканських держав вибудовувати свідому стратегію взаємодії. На відміну від Центральної та Південної Азії, на Африканському континенті Китай конкурує з декількома державами. По-перше, це США, які бажають розгорнути свій вплив у регіоні, щоб протистояти Китаю; по-друге, це ряд європейських країн (у першу чергу Франція), які тривалий час мали вплив на уряди африканських країн та використовували ці країни для отримання ресурсів. Особливе місце займає взаємодія КНР та РФ на континенті, де замість конкуренції можна побачити розмежування зон впливу.

Така складна конфігурація відносин в Африці – з її конкуренцією, розмежуванням впливу та боротьбою за доступ до ресурсів – є не винятком, а радше яскравою ілюстрацією загальної логіки розгортання BRI. Саме в цих регіональних «точках напруги» найкраще видно, як китайська стратегія адаптується до локальних умов, але справжній масштаб трансформації, яку несе ініціатива, розкривається лише тоді, коли ми підіймаємося над рівнем окремих країн чи регіонів. Найважливіші наслідки ініціативи простежуються на трансрегіональному рівні, де BRI постає як цілісний феномен, що переформатовує конфігурацію глобальних зв'язків. Дослідники пропонують розуміти BRI як структуру «комплексного білатералізму».

Найважливіші наслідки ініціативи простежуються на трансрегіональному рівні, де BRI постає як цілісний феномен, що переформатовує конфігурацію глобальних зв'язків. Дослідники пропонують розуміти BRI як структуру «комплексного білатералізму», тобто таку конфігурацію, за якої Китай вибудовує множинні двосторонні відносини, центровані на собі, з метою посилення трансрегіональної інтеграції без створення спільного координаційного інституту. Ця особливість пояснює, чому BRI формує мережеву структуру, де ключові рішення ухвалюються в Пекіні.

Саме ця мережева природа робить BRI ефективним інструментом формування нових зв'язків «Південь-Південь». На відміну від традиційної моделі «Північ-Південь», китайська модель декларує принципи рівності, взаємної вигоди та невтручання. Це створює альтернативний наратив глобалізації, який визначають як «мультилатералізм з Півдня». Трансрегіональний вимір BRI яскраво ілюструється його експансією до Латинської Америки, де понад 20 країн приєдналися до ініціативи. Торгівля Китаю з регіоном Латинської Америки та Карибського басейну перевищила 518 мільярдів доларів у 2023 році. Порт Чанкай у Перу, збудований за китайського фінансування, потенційно змінює глобальні судноплавні маршрути [16].

Цей процес не залишається непоміченим для традиційних лідерів глобального управління. Починаючи з 2021 року, країни «Великої сімки» (G7) активізували зусилля з просування власних інфраструктурних ініціатив: Партнерство для глобальної інфраструктури та інвестицій (PGII) США та глобальна ініціатива Європейського Союзу Global Gateway. Ці ініціативи позиціонуються як такі, що пропонують високу якість та сталий розвиток. Окремо слід згадати Азійсько-африканський коридор зростання (AAGC), просуваний Індією та Японією. Однак, попри декларовану конкуренцію, ці альтернативні ініціативи є відносно фрагментованими та поступаються BRI за масштабами [р. 1025–1045, 17].

У цьому контексті постає ключове питання: чи формується біполярна регіональна структура, де BRI та союзні їй інституції (БРИКС+, ШОС) протистоятимуть G7? Макроекономічні показники свідчать про вирівнювання сил: сукупний ВВП країн G7 за паритетом купівельної спроможності становить близько 28% світового, тоді як частка країн БРИКС сягає 40%. Інституційно ця біполярність виявляється у створенні альтернативних механізмів фінансування (АІІВ, Новий банк розвитку БРИКС). ШОС рухається до встановлення внутрішньорегіональної торгівлі в національних валютах, що кидає виклик домінуванню долара США [14].

Водночас говорити про завершене формування жорсткої біполярної структури було б передчасно. По-перше, сама БРИКС+ є гетерогенним утворенням, де співіснують країни з різними політичними системами та зовнішньополітичними орієнтаціями. По-друге, більшість країн світу, особливо в Південно-Східній Азії, Латинській Америці та Африці, не прагнуть робити жорсткий вибір, а реалізують стратегії «хеджування» та збереження стратегічної автономії. Таким чином, сучасний міжнародний порядок характеризується не стільки класичною біполярністю, скільки «біполярним мультилатералізмом» – співіснуванням двох конкуруючих, але не ізольованих центрів тяжіння.

Також потрібно розуміти що сам BRI та союзні їй інституції мають вплив на двох рівнях: глобальному та регіональному. На регіональному рівні проєкт стабілізує через економіку держави пов'язані з нею, робить гетерогенними в прийнятті рішень, політичні режими таких країн не змінюючи їх. В глобальному - створює нна Євразійському та Африканському Континентах альтернативну глобальну економічну систему в якій не важливий політичний режим країни, головне саме розуміння важливості економічних зв'язків. Така система не нав'язує певні культурні або правові норми, що робить її привабливішою аніж сучасна економічна глобалізація, яка існувала з 1990-х. років. Й самі рівні BRI не є первинними один до одного а й є взаємними.

Висновки. Проведений комплексний аналіз китайської ініціативи «Один пояс – один шлях» дозволяє стверджувати, що BRI еволюціонувала від регіонального інфраструктурного проєкту до потужного гео економічного інструменту трансрегіональної інтеграції, який справляє системний вплив на формування та трансформацію регіональних порядків в Азії та Африці. Дослідження засвідчило, що ініціатива виступає не просто сукупністю інвестиційних програм, а цілісною парадигмою, яка охоплює економічні, політичні, безпекові та гуманітарні аспекти міждержавної взаємодії.

Концептуальна еволюція BRI демонструє перехід від відновлення історичних торговельних шляхів до всеосяжної моделі глобалізації, альтернативної західним інституціям. Центральним елементом ідеологічного обґрунтування виступає концепція «Спільноти спільної долі людства», яка через принципи неутрачання та взаємної вигоди формує привабливий для країн Глобального Півдня наратив. Інституційна архітектура ініціативи, заснована на мережевій структурі «комплексного білатералізму» та нових фінансових механізмах (АІІВ, Фонд Шовкового шляху), дозволяє Китаю вибудовувати центровану на собі систему трансрегіональних зв'язків без створення спільного координаційного інституту.

Вплив BRI на регіональні порядки в Азії виявився глибоким, але диференційованим залежно від субрегіональної специфіки. У Південній Азії флагманський проєкт СПЕС поглиблює стратегічне партнерство з Пакистаном, але водночас посилює міждержавне суперництво з Індією. У Центральній Азії ініціатива допомагає долати «відірваність від моря», інтегруючи країни в трансконтинентальні мережі та об'єктивно зміцнюючи баланс сил. У Південно-Східній Азії країни АСЕАН демонструють стратегію прагматичного хеджування, максимізуючи економічні вигоди від співпраці з Китаєм при збереженні безпекових зв'язків із Заходом. Спільним знаменником для азійського напрямку стало суттєве підвищення рівня асиметричної взаємозалежності, яка несе як нові можливості розвитку, так і ризики для суверенітету країн-учасниць.

Африканський континент перетворюється на ключовий епіцентр реалізації BRI, про що свідчать безпрецедентні обсяги інвестицій, які сягнули 390 мільярдів доларів лише за перше півріччя 2025 року. Аналіз конкретних кейсів (Кенія, Ефіопія, Джибуті) виявив складну дихотомію: китайські інвестиції створюють безпрецедентні можливості для подолання інфраструктурного розриву, одночасно генеруючи нові форми залежності – боргової, технологічної та політичної. При цьому наратив про цілеспрямовану «дипломатію боргової пастки» виявився спрощеним: реальний механізм впливу реалізується через контрактні умови та сам обсяг боргових зобов'язань, які змушують країни-пози-

чальники враховувати інтереси кредитора. Принцип невтручання у внутрішні справи надає африканським елітам значну свободу, проте зростаюча економічна залежність опосередковано впливає на їхні зовнішньополітичні орієнтації.

На трансрегіональному рівні BRI постає як цілісний феномен, що переформатовує конфігурацію глобальних зв'язків та стимулює формування біполярного мультилатералізму. Розширення ініціативи на Латинську Америку та створення альтернативних фінансових інституцій (АІІВ, Новий банк розвитку БРІКС) кидають виклик домінуванню традиційних західних структур. Це спонукає країни G7 до активізації власних інфраструктурних проєктів (PGII, Global Gateway), однак вони залишаються фрагментованими та поступаються BRI за масштабами. Водночас формування жорсткої біполярної структури стримується гетерогенністю самого БРІКС та прагненням більшості країн світу до збереження стратегічної автономії через стратегії хеджування.

Таким чином, BRI реалізує свій вплив на двох взаємопов'язаних рівнях. На регіональному рівні вона стабілізує економіки країн-учасниць, підвищує їхню гетерогенність у прийнятті рішень, не змінюючи при цьому політичних режимів. На глобальному рівні ініціатива формує на Євразійському та Африканському континентах альтернативну економічну систему, в якій пріоритетом виступають економічні зв'язки, а не нав'язування культурних чи правових норм. Саме ця особливість робить китайську модель привабливішою порівняно з традиційною економічною глобалізацією, що існувала з 1990-х років, та дозволяє BRI виступати драйвером формування нового, більш багатопольярного світового порядку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. The Belt and Road Initiative: A Key Pillar of the Global Community of Shared Future. Belt and Road Forum for International Cooperation. 2023. URL: <https://www.beltandroadforum.org/english/n101/2023/1010/c124-895.html>
2. The BRI progress, contributions and prospects. Embassy of the People's Republic of China in Barbados. 2019. URL: https://bb.china-embassy.gov.cn/eng/sxw/201904/t20190430_3934567.htm
3. Chinese firms in African countries face problems amid rising unrest: Report. IANS LIVE. 2025. URL: <https://ianslive.in/chinese-firms-in-african-countries-face-problems-amid-rising-unrest--20251022170304>
4. Chung T. F. Trimming the hedge. China Daily. 2025. URL: <https://www.chinadaily.com.cn/a/202508/14/WS689d2a39a310b236346f18a5.html>
5. CPEC Secretariat Official Website. FAQs. China-Pakistan Economic Corridor (CPEC). URL: <https://cpec.gov.pk/faqs>
6. Embassy of the People's Republic of China in the Republic of Turkey. List of Practical Cooperation Deliver-

ables of the Third Belt and Road Forum for International Cooperation. 2023. URL: https://tr.china-embassy.gov.cn/tur/zgyw/202310/t20231020_11164541.htm

7. Fathima A. C3S Occasional Paper II/25: Debt Diplomacy and Financial Sovereignty in East Africa: A Comparative Study of China's and the U.S's Initiatives in Kenya and Ethiopia. C3S India. 2025. URL: <https://www.c3sindia.org/post/c3s-occasional-paper-ii-25-debt-diplomacy-and-financial-sovereignty-in-east-africa-a-comparative-s>

8. McCartney M. India Disputes China Construction Work on Strategic Land. Newsweek. 2026. URL: <https://www.newsweek.com/india-disputes-china-construction-work-shaksgam-valley-11360668>

9. Mikovic N. Central Asian states look to China for shared development, stability. China's Diplomacy in the New Era. 2025. URL: https://en.chinadiplomacy.org.cn/2025-11/25/content_118194096.shtml

10. Ndunyu J. How Kenya Will Save Ksh27 Billion Annually After Major Loan Deal With China. The Kenya Times. 2025. URL: <https://thekenyatimes.com/business/how-kenya-will-save-ksh27-billion-annually-after-major-loan-deal-with-china/>

11. Nedopil C. China Belt and Road Initiative (BRI) Investment Report 2025. Griffith Asia Insights. 2026. URL: <https://blogs.griffith.edu.au/asiainsights/china-belt-and-road-initiative-bri-investment-report-2025-2/>

12. Peng N, Cheng MY, editors. The reality and myth of BRI's debt trap: evidences from Asia and Africa. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd.; 2024. 229 p.

13. The State Council of the People's Republic of China. China has signed BRI cooperation documents with all Central Asian states: MOFA. 2023. URL: https://english.www.gov.cn/statecouncil/ministries/202301/11/content_WS63be1098c6d0a757729e552b.html

14. Why the West's output looks small when India and BRICS pull together. The Economic Times. 2025. URL: <http://widget.economicstimes.indiatimes.com/news/international/world-news/why-the-west-looks-small-when-india-and-brics-pull-together/articleshow/123914113.cms>

15. Yi G. Deepen Investment Financing Cooperation for Quality Development of the Belt and Road Initiative. The People's Bank of China. 2019. URL: <https://xing.pbc.gov.cn/english/130724/2025080815071233803/index.html>

16. Zhang Y. Chancay indicates brighter future for China-Peru connectivity, partnership. Global Times. 2025. URL: <https://www.globaltimes.cn/page/202506/1336100.shtml>

17. Zhou A. Governance for Good: The Competitors for Worldwide Access are Challenging or Overlapping the Purpose of Belt and Road Initiative? In: Li Y, Leandro FJBS, Tavares da Silva J, Rodrigues C, editors. The Palgrave Handbook on China-Europe-Africa Relations. Singapore: Springer Nature Singapore; 2024. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-97-5640-7_50

18. Zhu Y. China to Further Deepen BRI Ties With African Countries. Yicai Global. 2024. URL: <https://www.yicaiglobal.com/news/china-to-further-deepen-bri-ties-with-african-countries>

The Chinese “Belt and Road” initiative as an instrument of transregional integration and its impact on the regional orders of Asia and Africa

Gorbachov Anton Volodymyrovych

PhD in Political Science,
Associate Professor at the Department
of International Studies and Political
Philosophy
Educational and Scientific Institute
of International Relations
of Simon Kuznets Kharkiv National
University of Economics
Nauky Ave., 9A, Kharkiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-8200-6515

Lohovskyi Ihor Mikolayovich

Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of International Studies and Political
Philosophy
Educational and Scientific Institute
of International Relations
of Simon Kuznets Kharkiv National
University of Economics
Nauky Ave., 9A, Kharkiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-3975-9503

Relevance of the study is determined by the transformation of the Chinese "Belt and Road" Initiative (BRI) from a regional project into a powerful geoeconomic instrument influencing the architectonics of international relations. In the context of heightened global competition, the BRI is positioned as an alternative model of globalization that challenges Western institutions, particularly in Asia and Africa, where the consequences of its implementation require in-depth comparative analysis due to the diversity of political regimes and levels of development.

The aim of the article is a comprehensive analysis of the "Belt and Road" Initiative as an instrument of transregional integration and the determination of its impact on the formation and transformation of regional orders in Asia and Africa.

The methodological framework combines systemic, neorealist, and institutional approaches. A set of methods was employed: systemic and comparative political analysis, institutional analysis, the case study method, analysis of foreign policy documents, and data triangulation. The research findings indicate that the BRI has evolved from an infrastructure project into a comprehensive paradigm encompassing economic, political, and security aspects. Its conceptual foundation rests on the idea of a "Community with a Shared Future for Mankind," while its institutional architecture is based on the network structure of "complex bilateralism" and new financial mechanisms. The impact on Asia is profound yet differentiated: ranging from deepening the strategic partnership with Pakistan to integrating Central Asian countries and the hedging policies of ASEAN nations. In Africa, where investment volumes have reached \$390 billion, BRI projects create a dichotomy between opportunities to bridge the infrastructure gap and new forms of debt, technological, and political dependence. At the transregional level, the BRI stimulates the formation of "bipolar multilateralism," challenging traditional Western structures and offering countries of the Global South an alternative model of economic interaction without imposing political or cultural norms, making it more attractive compared to the traditional model of globalization.

Key words: international relations, "Belt and Road" Initiative, transregional integration, regional order, Asia, Africa, geoeconomics, asymmetric interdependence, globalization.

Дата першого надходження статті до видання: 21.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.04.2026